

HET VERHAAL VAN HET GROTE WOOD

Hoofdstuk uit 'De Hoogste Yoga' van Swami Venkatesananda

Vertaling: Marijke de Graad - Davidzon

[III. 97--100]

Rāma, ruimte is drievoudig: de oneindige ruimte van onverdeeld bewustzijn, de eindige ruimte van verdeeld bewustzijn en de fysieke ruimte waarin de materiële wereld bestaat.

De oneindige ruimte van onverdeeld bewustzijn (cid-ākāśa) is dat wat in alles bestaat, binnen en buiten, als de ware getuige van dat wat werkelijk is en dat wat werkelijk lijkt. De eindige ruimte van verdeeld bewustzijn (cittākāśa) is dat wat de verdeling van tijd schept, wat alle wezens doordringt en geïnteresseerd is in het welzijn van alle wezens. De fysieke ruimte (bhūtākāśa) is dat waar andere elementen (lucht, vuur, water en aarde) in bestaan. De twee laatste vormen van ruimte zijn niet onafhankelijk van de eerste. In feite bestaan de laatste twee niet.

O Rāma, wat ook de oorsprong van de geest geweest is en wat de geest ook moge zijn, we moeten hem voortdurend richten op bevrijding door eigen inspanning. De zuivere geest is vrij van latente neigingen en daardoor bereikt hij zelfkennis. Doordat het gehele universum in de geest is, zijn daar ook de ideeën van gebondenheid en bevrijding. In verband hiermee vertel ik je de volgende legende die ik van de Schepper Brahmā zelf hoorde. Luister er aandachtig naar.

Er was eens een groot woud. Het was zo groot dat miljoenen vierkante kilometers in grootte leken op de ruimte in een atoom. Hier leefde slechts één persoon met duizend armen en benen. Hij was altijd rusteloos. Hij droeg een zweep waarmee hij zichzelf steeds sloeg en uit angst voor zijn eigen slagen rende hij steeds weg. Hij viel in een put, kroop eruit, sloeg zichzelf en rende weer weg in paniek, dit keer een bos bananbomen in. Hoewel er geen ander wezen was om te vrezen huilde hij en schreeuwde het uit van angst. Hij bleef rennen en zichzelf slaan als voorheen.

Ik sloeg dit alles gade en met de kracht van mijn rede stopte ik hem voor een moment en vroeg: 'Wie ben jij en waarom gedrag je je zo?' Toen zei hij: 'ik ben niemand en doe niets. Jij bent mijn grootste vijand en achter-

volgt mij tot mijn grote verdriet en vreugde'. Toen keek hij naar zijn gekneusde lichaam en ledematen, en begon afwisselend huilen van verdriet en lachen van vreugde. Daarna begon hij zijn lichaam een voor een te ontdoen van zijn ledematen.

Onmiddellijk hierna zag ik een andere persoon rennen in het bos, evenals de eerste zichzelf slaand, huilend en kermend. Toen ik ook hem stilhield, begon hij mij te beschuldigen en rende weg gericht op zijn eigen manier van leven. Zo kwam ik op dezelfde wijze verschillende personen tegen. Sommigen luisterden naar mijn woorden en verwierpen hun vorige levenswijze en werden verlicht. Anderen negeerden mij of verachten mij zelfs. Anderen wilden zelfs niet uit de put of het dichte bos komen.

Zo is het grote woud, O Rāma. Niemand vindt er een echte rustplaats, hoe hun leven er ook uitziet. Zelfs heden ten dage zie je zulke mensen in deze wereld en jijzelf hebt zo'n leven in onwetendheid en illusie gezien. Omdat je jong en onwetend bent, begrijp je dit niet.

O Rāma, dit grote woud is niet ver, noch die vreemde man in een vreemd land. De wereld zelf is het woud. Het is een grote leegte, maar deze leegte wordt alleen gezien in het licht van de rede. De toekijker was de Rede gepersonifieerd in mijzelf, en het was ik en niemand anders die de dwaasheid van hen door mijn rede, het zuivere onderscheidingsvermogen, kon waarnemen. Deze wijsheid wordt door sommigen aangenomen en door anderen verworpen. Die gaan door met lijden. Degenen, die het aannemen worden verlicht.

De persoon met duizend armen is de geest met ontelbare manifestaties. Deze geest straft zichzelf door zijn eigen latente neigingen en zwerft rusteloos rond in deze wereld. De put in het verhaal is de hel en het bos bananenbomen is de hemel. Het vochtige woud met doornige struiken is het leven van de mens in de wereld, met de ontelbare doornen van vrouw, kinderen, rijkdom enz. die hem steeds kwellen. De geest zwerft dan in de hel, dan weer in de hemel en dan in de wereld van menselijke wezens.

Zelfs wanneer het licht van wijsheid schijnt in het leven van de misleide ziel, verwerpt hij dit dom genoeg. Omdat hij die wijsheid als vijand beschouwt. En dan huilt hij en kermt hij in wanhoop. Soms ervaart hij een onvolledig ontwaken en weerstreeft de genietingen van de wereld zonder

een juist begrip – deze onthechting blijkt zelf de bron van veel verdriet te zijn. Maar wanneer zo'n onthechting oprijst vanuit een volledig begrip, vanuit wijsheid, die ontstaan is door onderzoek naar de natuur van de geest, leidt deze onthechting tot opperste gelukzaligheid. Die geest zal zelfs met verbazing kijken naar zijn eigen voorgaande genietingen. Zoals de ledematen van de persoon werden afgehakt, neervielen en verdwenen, verdwijnen de latente neigingen van de persoon, die wijselijk onthecht raakt van de wereld, uit de geest. Wees op je hoede voor het spel van onwetendheid, dat maakt dat men zichzelf kwelt uit vrije wil en ongecontroleerd van hot naar her drijft.

Degene die wijsheid verwerft en die gedurende lange tijd behoudt en het onderzoek voortzet, ervaart geen verdriet. Een ongecontroleerde geest is een bron van verdriet en wanneer dit volledig wordt begrepen, verdwijnt de ellende als sneeuw voor de zon.

De absolute Brahman is almachtig en niets staat er buiten. Het is zijn eigen kracht of energie die alle dingen doorstraalt. In belichaamde wezens is het de cit-sakti (de kracht van bewustzijn of intelligentie). Het is beweging in lucht, standvastigheid in aarde, leegte in ruimte en het is de kracht van zelfbewustzijn ('Ik ben') in geschapen wezens. Toch is dit niets anders dan de kracht van de absolute Brahman. De instrumenten van handeling, actie en de doener, geboorte, dood en bestaan – dit alles is Brahman. Er is niets anders, zelfs niet in de verbeelding. Misleiding, begeerte, hebzucht en gehechtheid bestaan niet, hoe kunnen zij bestaan wanneer er geen dualiteit is? Wanneer gehechtheid niet bestaat, is bevrijding ook een valse voorstelling.